ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права
та міжнародних відносин
27 серпня 2025 р., протокол № 8
Голова Вченої ради

Лариса СЕРГІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «НАУКОВА ПРАКТИКА»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями)», спеціалізація С1.02 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»
факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту

Схвалено на засіданні кафедри
міжнародних відносин і
політичного менеджменту
27 серпня 2025 р.,
протокол № 8
Завідувач кафедри
Ірина ГРАБЧУК

Гарант освітньо-професійної
програми
Ірина АБРАМОВА

Розробники: д. н. д. у., д. е. н., проф. ГРИЦИШЕН Димитрій, д. е. н., доц. ГРАБЧУК Ірина, д. е. н., доц. АБРАМОВА Ірина, д. н. д. у., проф. КСЕНДЗУК Валентина, к. е. н., доц. ЮРКІВСЬКИЙ Олександр, к. е. н., ст. викл. ПОПЛАВСЬКИЙ Павло

Житомир
2025-2026 н.р.

Робоча програма освітнього компонента «Наукова практика» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація С1.02 «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини», затверджена Вченою радою факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин від 27 серпня 2025 р., протокол № 8.

1. Опис освітнього компонента

<table>
<tr><td>Найменування показників</td><td>Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь</td><td>Характеристика ОК 11</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 6</td><td rowspan="2">Галузь знань
С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»</td><td>Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Рік підготовки – 1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 180</td><td rowspan="2">Спеціальність
С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»</td><td>Семестр – 2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Вид контролю: диференційований залік</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість тижнів – 4</td><td>Спеціалізація
С1.02 «Міжнародні економічні відносини»</td></tr>
<tr><td>Освітній ступінь
«магістр »</td></tr>
<tr><td colspan="3">База практики – Державний університет «Житомирська політехніка»</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання наукової практики

Розвиток дослідницьких та аналітичних здібностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є важливою складовою підготовки кваліфікованих фахівців у сфері міжнародних економічних відносин. Відповідно до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Державного університету «Житомирська політехніка» практична підготовка є складовою освітнього процесу та спрямована на набуття здобувачами вищої освіти практичного досвіду, професійних умінь і навичок відповідно до обраної освітньої програми. Освітнім компонентом, що сприяє формуванню відповідних компетентностей за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини», є наукова практика.

Наукова практика проводиться у 2-му семестрі першого року навчання та логічно пов’язана з такими освітніми компонентами, як ОК 1 «Ділова іноземна мова (професійного спрямування)», ОК 2 «Методологія та організація наукових досліджень», ОК 4 «Стратегічний менеджмент та управління змінами», ОК 5 «Цифровізація міжнародних економічних та управлінських процесів», ОК 6 «Аналіз великих даних та бізнес-аналітика у міжнародній економіці», ОК 7 «Міжнародна проєктна діяльність», ОК 8 «Міжнародні стратегії економічного розвитку».

Метою наукової практики є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння та практичних навичок організації і проведення самостійних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин, пошуку, збору, оброблення та критичного аналізу інформації, роботи з науковими джерелами, а також використання результатів досліджень для обґрунтування міжнародних проєктних ініціатив і підготовки аналітичних матеріалів для грантових заявок. Наукова практика також є важливим етапом у забезпеченні підготовки кваліфікаційної роботи.

Завдання наукової практики:

– обрати напрям наукового дослідження та обґрунтувати його тему в межах кваліфікаційної роботи магістра;

– опрацювати наукові, статистичні та інші джерела, використовуючи міжнародні бази даних, підготувати аналітичний огляд літератури та список використаних джерел за обраним напрямом дослідження;

– обрати міжнародну проєктну ініціативу, пов’язану з напрямом наукового дослідження, та обґрунтувати її актуальність;

– проаналізувати обрану програму грантового фінансування, обґрунтувати відповідність проєктної ініціативи її пріоритетам і вимогам та оцінити очікувану результативність проєкту;

– підготувати матеріали для апробації результатів дослідження у формі наукової публікації (тез доповіді або статті) або доповіді з презентацією для виступу на науковому заході;

– використати результати наукової практики у підготовці кваліфікаційної роботи магістра, обґрунтувавши їх наукову новизну та практичну значущість.

3. Компетентності та програмні результати

Зміст наукової практики направлений на формування наступних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»:

ЗК1. Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК4. Здатність працювати в команді

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

СК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для досягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

СК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК10. Здатність ініціювати, розробляти, обґрунтовувати та управляти міжнародними проєктами і програмами, зокрема в межах грантового фінансування ЄС, інших міжнародних донорських інституцій, із забезпеченням стратегічної доцільності, фінансової ефективності, прозорості та підзвітності їх реалізації.

Проходження наукової практики завершується написанням та захистом звіту, а також формуванням наступних **програмних результатів**:

РН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

РН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

РН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв’язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб’єктів міжнародних економічних відносин.

РН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог, працювати самостійно і в команді, брати на себе ініціативу та відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей, забезпечувати якість виконуваних робіт, аргументувати результативність економічної діяльності у мінливому середовищі.

РН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

РН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

РН8. Розробляти і досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

РН14. Презентувати результати власних досліджень, шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

РН15. Розробляти, структурувати та презентувати грантові заявки і міжнародні проєкти відповідно до вимог програм ЄС, інших міжнародних донорських організацій, здійснювати фінансове планування, бюджетування, моніторинг, оцінювання результативності та підготовку звітності з використанням сучасних цифрових інструментів управління проєктами.

Під час проходження наукової практики використовуються наступні **методи навчання:**

- вербальні методи (консультації, пояснення, інструктаж);
- практичні методи (виконання індивідуальних дослідницьких завдань, аналіз статистичних, нормативно-правових та аналітичних матеріалів);
- дослідницький метод (формулювання проблеми, добір методів дослідження, збір, систематизація та інтерпретація інформації, обґрунтування висновків і рекомендацій) ;
- проблемно-пошуковий метод (розв’язання проблем міжнародних економічних відносин в умовах невизначеності та обмеженості ресурсів);
– кейс-метод і ситуаційний метод (аналіз реальних практичних ситуацій, фактичних даних і проблем, пов’язаних із діяльністю визначеної бази практики, оцінювання ризиків та обґрунтування варіантів управлінських рішень). Навчальні кейси можуть використовуватися лише як допоміжний метод і не можуть замінювати виконання завдань на реальній базі практики;
- дискусійний метод (обговорення проміжних і підсумкових результатів дослідження, наукова аргументація);
- методи самостійної роботи (опрацювання наукових джерел і аналітичних звітів, анотування, підготовка огляду літератури, написання статей і тез, оформлення звіту з наукової практики, підготовка презентації результатів дослідження).

4. Загальні положення

Базою проходження практики є Державний університет «Житомирська політехніка». Керівництво науковою практикою здобувачів забезпечує кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту.

Здобувачі вищої освіти при проходженні наукової практики **мають право**:

– отримувати необхідні консультації від керівника практики;

– користуватися матеріально-технічною, інформаційною та науково-методичною базою університету;

– отримувати доступ до необхідних інформаційних ресурсів, статистичних даних, аналітичних матеріалів та програмного забезпечення для виконання завдань практики;

– брати участь у виконанні науково-дослідних, аналітичних, проєктних та грантових робіт відповідно до тематики практики;

– обирати напрям наукового дослідження відповідно до теми кваліфікаційної роботи та власних наукових інтересів;

– отримувати методичну допомогу щодо підготовки звітної документації, наукових публікацій та презентації результатів досліджень;

– брати участь у наукових заходах (конференціях, семінарах, тренінгах, воркшопах), що проводяться в університеті або за його межами;

– вносити пропозиції щодо вдосконалення організації та змісту наукової практики;

– на безпечні та належні умови проходження практики відповідно до вимог законодавства;

– на об’єктивне оцінювання результатів практики відповідно до встановлених критеріїв.

Здобувачі вищої освіти при проходженні практики **зобов’язані:**

– до початку практики одержати від керівника практики інструктаж про проходження практики, ознайомитися з програмою практики та консультації стосовно оформлення всіх необхідних документів;

– своєчасно (у призначений строк) прибути до бази практики (Університету);

– у повному обсязі виконувати всі завдання, які передбачено програмою практики та окреслені керівником практики, дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки, правил внутрішнього трудового розпорядку та трудової дисципліни;

– виконувати індивідуальні завдання, визначені програмою практики та керівником практики;

– здійснювати науково-дослідну діяльність відповідно до обраної теми, використовуючи сучасні методи збору, обробки та аналізу інформації;

– працювати з науковими джерелами, міжнародними базами даних, статистичними та аналітичними матеріалами з дотриманням вимог до цитування та уникнення плагіату;

– застосовувати сучасні інформаційно-аналітичні та цифрові інструменти у процесі дослідження;

– брати участь у наукових, аналітичних, проєктних та грантових ініціативах у межах науково-інноваційної та освітньої екосистеми університету;

– систематично звітувати перед керівником практики про виконання завдань та результати дослідження;

– вести щоденник практики та оформлювати іншу звітну документацію відповідно до встановлених вимог;

– підготувати та подати звіт про проходження наукової практики, який містить результати проведеного дослідження;

– забезпечити зв’язок результатів практики з тематикою кваліфікаційної роботи магістра;

– дотримуватися вимог конфіденційності щодо інформації, отриманої під час проходження практики (за необхідності).

Обов’язки керівника практики:

– здійснювати загальне керівництво та організаційно-методичне забезпечення наукової практики здобувачів вищої освіти;

– проводити інструктаж здобувачів щодо мети, завдань, змісту, порядку проходження практики та вимог до звітної документації;

– надавати консультації з питань виконання індивідуальних завдань, організації науково-дослідної роботи та застосування сучасних методів дослідження;

– погоджувати тематику індивідуальних завдань здобувачів із урахуванням тем кваліфікаційних робіт та фокусу освітньо-професійної програми;

– здійснювати контроль за виконанням програми практики, дотриманням термінів та якістю виконання індивідуальних завдань;

– контролювати дотримання здобувачами вимог академічної доброчесності, етичних норм і правил внутрішнього розпорядку;

– сприяти залученню здобувачів до науково-дослідної, аналітичної та проєктної діяльності, у тому числі в межах грантових ініціатив;

– організовувати проміжний контроль результатів практики (консультації, обговорення, перевірка напрацювань);

– перевіряти звітну документацію здобувачів, надавати зауваження та рекомендації щодо її доопрацювання;

– здійснювати оцінювання результатів проходження наукової практики відповідно до встановлених критеріїв;

– подавати підсумкові результати практики до кафедри та забезпечувати їх документальне оформлення;

– сприяти використанню результатів наукової практики у підготовці кваліфікаційних робіт та наукових публікацій здобувачів.

5. Програма наукової практики

Загальний обсяг наукової практики охоплює 6 кредитів ЄКТС (180 годин). Тривалість наукової практики становить 4 тижні відповідно до навчального плану.

Програма практики

№ з/п	Найменування розділів практики і перелік виконуваних робіт	Кількість годин
Розділ 1. Організація практики та обґрунтування теми дослідження		
1	Консультація щодо проходження наукової практики та інструктаж з техніки безпеки.	2
2	Ознайомлення з базою практики та аналіз напрямів її діяльності у сфері міжнародного співробітництва й проєктної роботи.	6
3	Вибір напряму та теми дослідження в межах кваліфікаційної роботи магістра, обґрунтування актуальності, визначення наукової проблеми, мети та завдань.	6
Розділ 2. Опрацювання джерел і проведення аналітичного дослідження		
4	Пошук та опрацювання наукових, статистичних і міжнародних аналітичних джерел із використанням міжнародних баз даних. Підготовка огляду літератури та списку використаних джерел із дотриманням академічної доброчесності.	16
5	Визначення об’єкта і предмета дослідження, обґрунтування методів та формування інформаційної бази. Підготовка опису методики дослідження.	8
6	Проведення аналітичного дослідження обраної проблеми міжнародних економічних відносин: збирання й оброблення даних, виявлення основних тенденцій та чинників впливу.	18
7	Формулювання висновків і практичних рекомендацій, обґрунтування наукової новизни та практичної значущості результатів для кваліфікаційної роботи.	8
Розділ 3. Міжнародна проєктна ініціатива та грантові можливості		
8	Моніторинг міжнародних грантових і проєктних можливостей відповідно до напряму дослідження.	8
9	Порівняльний аналіз релевантних грантових програм і конкурсів та вибір програми для проєктної ініціативи.	8
10	Поглиблений аналіз обраної програми грантового фінансування чи конкурсу: цілі, пріоритети, вимоги до заявників, партнерства, заявок та очікуваних результатів.	12
11	Вибір міжнародної проєктної ініціативи, пов’язаної з напрямом дослідження, обґрунтування її актуальності та підготовка концепції з визначенням мети, цільових груп, основних заходів і очікуваних результатів.	12
12	Обґрунтування відповідності проєктної ініціативи вимогам обраної грантової програми та оцінювання очікуваних результатів.	16
Розділ 4. Підготовка матеріалів для апробації результатів дослідження		
13	Визначення тематики і структуризація матеріалів за результатами дослідження та добір наукового заходу для апробації.	14

14	Підготовка матеріалів для апробації результатів дослідження у формі наукової публікації (тез доповіді або статті) або доповіді з презентацією для виступу на науковому заході.	14
Розділ 5 Підготовка та оформлення звітних матеріалів		
15	Ведення та оформлення щоденника практики відповідно до виконаних робіт.	10
16	Підготовка звіту.	12
17	Підготовка до захисту та захист звіту з наукової практики.	10
РАЗОМ		**180**

6. Рекомендована структура звіту з наукової практики

Основними документами, що підтверджують виконання програми наукової практики, є:

– щоденник практики;

– звіт про проходження наукової практики.

Звіт повинен містити:

1. Вступ. У вступі зазначаються мета, завдання, база практики, зв’язок практики з темою кваліфікаційної роботи магістра, об’єкт і предмет індивідуального науково-дослідного завдання, методи дослідження та інформаційна база.

2. Основна частина. В основній частині послідовно подаються результати виконання завдань практики:

– характеристика бази практики: основні напрями її діяльності, функції відповідних підрозділів та зв’язок обраного напряму дослідження з діяльністю бази практики;

– аналітичний огляд літератури та інших джерел: критичний аналіз наукових підходів до обраної проблеми, узагальнення опрацьованих статистичних та інших матеріалів, характеристика використаних міжнародних баз даних, визначення дискусійних питань і напрямів подальшого дослідження;

– обґрунтування міжнародної проєктної ініціативи: характеристика проблеми, на розв’язання якої спрямована ініціатива, обґрунтування її актуальності та зв’язку з напрямом дослідження і темою кваліфікаційної роботи магістра;

– аналіз програми грантового фінансування: характеристика цілей, пріоритетів, умов участі, вимог до заявників і проєктів, критеріїв оцінювання та можливостей реалізації обраної проєктної ініціативи в межах програми;

– опис методики, власні аналітичні результати та результати моніторингу грантових можливостей;

– підготовка матеріалів для апробації: характеристика змісту підготовлених тез доповіді, статті або доповіді з презентацією, їхнього зв’язку з результатами дослідження та обраної форми апробації. Самі матеріали подаються в додатках.

3. Висновки. У висновках узагальнюються результати проходження наукової практики, визначаються набуті навички, формулюються пропозиції щодо

використання отриманих результатів у кваліфікаційній роботі магістра, науковій публікації, тезах доповіді, презентації.

Після основних розділів звіту подаються **список використаних джерел** та **додатки**. Вони не вважаються окремими розділами звіту.

Щоденник практики та звіт у встановлені терміни подаються на випускову кафедру. У разі необхідності звіт доопрацьовується здобувачем вищої освіти з урахуванням зауважень. Після остаточного погодження змісту звіту з керівником практики від кафедри він допускається до захисту.

7. Оцінювання результатів проходження практики

Формою підсумкового контролю результатів наукової практики є диференційований залік. Результати виконання завдань практики (до 30 балів) та якість звіту і щоденника практики (до 30 балів) оцінює керівник практики. Захист результатів практики (до 40 балів) оцінює комісія, яка визначає підсумкову оцінку за практику.

Підсумкова оцінка формується на основі окремих складових (табл. 1) за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл. 2).

Таблиця 1

Критерії оцінювання результатів наукової практики

№	Складова оцінювання	Критерії оцінювання та розподіл балів	Діапазон балів
1	Результати виконання завдань практики	Обґрунтованість теми дослідження та її зв’язку з кваліфікаційною роботою	**0-5**
		Якість аналітичного огляду літератури, використання наукових і статистичних джерел	**0-10**
		Актуальність проєктної ініціативи та якість аналізу грантової програми	**0-10**
		Якість і завершеність матеріалів для апробації результатів дослідження	**0-5**
2	Якість звіту та щоденника практики	Повнота і логічність структури звіту	**0-10**
		Коректність оформлення, релевантність цитувань та списку використаних джерел	**0-10**
		Повнота щоденника та відповідність записів фактично виконаним роботам	**0-10**
3	Захист результатів практики	Чіткість усного викладу та якість презентації результатів	**0-10**
		Обґрунтування практичної значущості та використання результатів у кваліфікаційній роботі	**0-15**
		Володіння матеріалом та аргументованість відповідей на запитання	**0-15**
Загальна сума балів			**0–100**

Таблиця 2

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. В. П. Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с. URL: https://surl.lu/rqbfwx
2. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / укладачі: Н. В. Рашкевич, Ю. А. Отрош. Харків, 2022. 291 с. URL: http://surl.li/zdjfcc
3. Невлюдов І. Ш., Олександров Ю. М., Андрусевич А. О., Чала О. О. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Prague: OKTAN PRINT, 2024. 468 с. URL: https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/e942ee5a-62ee-401c-8a77-3465a73043e8/content
4. Поплавський П.Г. Значення міжнародних грантових проєктів для закладів вищої освіти України. Актуальні проблеми економіки. 2023. №11 (269). С.137-147. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/11/11.23._topic_Pavlo-Poplavskyi-137-147.pdf
5. Сидоров О. А., Фісуненко Н. О., Альошина Т. В. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 400 с. URL: https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/10961.

Допоміжна література

1. Абрамова І. В., Поплавський П. Г. Фінансування міжнародних грантових угод у сферах науки та інновацій через призму декомпозиційної моделі. Бізнес Інформ. 2024. №4. С. 26–31. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-26-31
2. Кобеля-Звір М. Я. Грантові програми транскордонного співробітництва: можливості, перспективи, перепони. Економічний простір. 2023. № 186. С. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2023_186_10
3. Кобеля-Звір М. Я. Грантова підтримка агробізнесу в умовах війни:

можливості, переваги, труднощі. Агросвіт. 2023. № 14. С. 30-36. URL: https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1793/1807

4. Кобеля-Звір М. Я. Грантове фінансування венчурних фондів як інструмент розвитку інноваційного бізнесу і соціальних проєктів в Україні. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. 2023. Вип. 3. С. 58-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupe_2023_3_11

5. Кобеля-Звір М. Я., Звір Ю. В. Грантові можливості програми європейської інноваційної ради «EIC Transition». Економічний простір. 2023. № 188. С. 123-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2023_188_23

6. Максак І., Радченко М. Європейські гранти у контексті неформальної освіти. Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. 2023. Вип. 21. С. 21-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2023_21_6

7. Нікіфорова Л. О., Азарова А. О., Шиян А. А. та ін. Використання міжнародних грантових програм Horizon 2020 та Horizon Europe в цифровій економіці. Innovation and Sustainability. 2022. Iss. 3. С. 176-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innsus_2022_3_24

8. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19.

9. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20.

10. Про затвердження національного плану щодо відкритої науки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.10.2022 № 892-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/892-2022-р.

11. Про заснування Erasmus+ – програми Союзу у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/817 від 20.05.2021, зі змінами станом на 24.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj/eng.

12. Про заснування Horizon Europe – рамкової програми досліджень та інновацій : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/695 від 28.04.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj/eng.

13. Про заснування інструменту Ukraine Facility : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2024/792 від 29.02.2024, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng.

14. Про заснування програми «Креативна Європа» на 2021–2027 роки : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/818 від 20.05.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/818/oj/eng.

15. Про заснування програми «Цифрова Європа» (Digital Europe) : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/694 від 29.04.2021, зі змінами станом на 24.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/694/oj/eng.

16. Про заснування програми з довкілля та кліматичних дій (LIFE) : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/783 від 29.04.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj/eng.

17. Про спеціальні положення щодо цілі «Європейське територіальне співробітництво» (Interreg), що підтримується Європейським фондом регіонального розвитку та інструментами зовнішнього фінансування : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/1059 від 24.06.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj/eng.

18. Сидоренко Р., Жураковська І. Облік грантів: впровадження правил обліку за МСФЗ у вітчизняну практику. Економічний форум. 2022. № 4. С. 127-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2022_4_18

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. База даних «Законодавство України» Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/.

2. EUR-Lex – офіційна база законодавства Європейського Союзу. URL: https://eur-lex.europa.eu/.

3. Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка». URL: https://eztuir.ztu.edu.ua/.

4. Наукові ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: https://www.nbuv.gov.ua/node/1539.

5. EconPapers (RePEc) – база наукових публікацій з економіки. URL: https://econpapers.repec.org/.

6. DOAJ (Directory of Open Access Journals) – каталог наукових журналів і статей відкритого доступу. URL: https://doaj.org/.

7. Державна служба статистики України. URL: https://stat.gov.ua/uk.

8. Eurostat – статистична база даних Європейського Союзу. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database.

9. World Bank Open Data – відкриті статистичні дані Світового банку. URL: https://data.worldbank.org/.

10. UNCTADstat Data Centre – статистичні дані з міжнародної торгівлі, інвестицій та економічного розвитку. URL: https://unctadstat.unctad.org/datacentre/.

11. EU Funding & Tenders Portal – портал фінансування та конкурсів Європейського Союзу. URL: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/.

12. Офіс «Горизонт Європа» в Україні – інформаційна та консультаційна

підтримка участі в дослідницьких та інноваційних програмах ЄС. URL: https://horizon-europe.org.ua/uk/home/.

13. Національний Еразмус+ офіс в Україні – інформація про освітні проєкти, міжнародне партнерство та академічну мобільність. URL: https://erasmusplus.org.ua/.

14. House of Europe – грантові можливості, міжнародна співпраця та професійний обмін. URL: https://houseofeurope.org.ua/.

15. Business Acceleration Services. European Innovation Council. URL: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/business-acceleration-services_en